

„HALLÓ, ITT AZ ÁCS NYÜZSÖG!”

Őszintén mondom, szinte fájón hasítottak belém Ács Irén felvételei. Egyetlen katartikus érintésük nyomán emlékek tucatjai csendültek föl bennem. Érzem a szagokat, a fülemben csengenek az ismerős hangok, szemeim előtt tovább gyűrűznek a fényképek történései. Már én hempergek a meleg, puha, finom falusi porban az erős szagú szőrmók kutyával, a hóesésből az én anyám alakja rajzolódik elő lapáttal a vállán, a tsz-gyűlés öregemberének lyukas kabátja és zsírosodó, kopott kucsmája ott lóg a nagyapámék konyhájának esztergált fogasán. Ahogy a fejem belefúrom, érzem a föld, az olcsó dohány és az izzadtság nehéz, de egyáltalán nem kellemetlen szagát, s érzem a durva szövet tapintását is. Ahogy a körmömmel megkocogtatom, szinte hallok a nagy csontgombok hangját. Még csak hat oldalt láttam, de le kell tennem a könyvet, annyira felindultam. Mi a csuda történt, meredek rá a kötetre. Hogy lehet ez? Hiszen semmi különös nincs a fotókon. Egyszerű, hétköznapi látványok.

Csakhogy ez az én életem. Az én gyerekkorom, s tán életem több mint felének világa kísért meg az első lapokon. Egyszerű, hétköznapi látványok? Na, na – gondolom –, nem olyan triviális ez, mint amilyenek elsőre látszik. Aztán távolabbi tájakon utazgathatok, kalandozhatok térben és időben, el-ellátogatok Hollókőre, és barangolok a nógrádi tájakon, többször bejárom az egykori Szovjetuniót fényíróm, Ács Irén jóvoltából. Csendesen figyeljük a hatalmas pravoszláv isten előtt görnyedőket, és a hatalmas oszlopos moszkvai zsinagógában összegyűlteket. Megbámuljuk a százféle, annyira különböző embert, szerteszét a világban. Annyifélék, és végül is mégis ugyanolyanok. Alig láttam még két tucatnál többet a képekből, és azon zsong az agyam, hogy Ács Irén végtelenül letisztult, egyszerűnek látszó képi világa, s a szemléletére annyira jellemző humánus mennyiféle képi kifejezési módot talál magának. Csodálatos, hogy hányféleképpen tud egyszerű lenni.

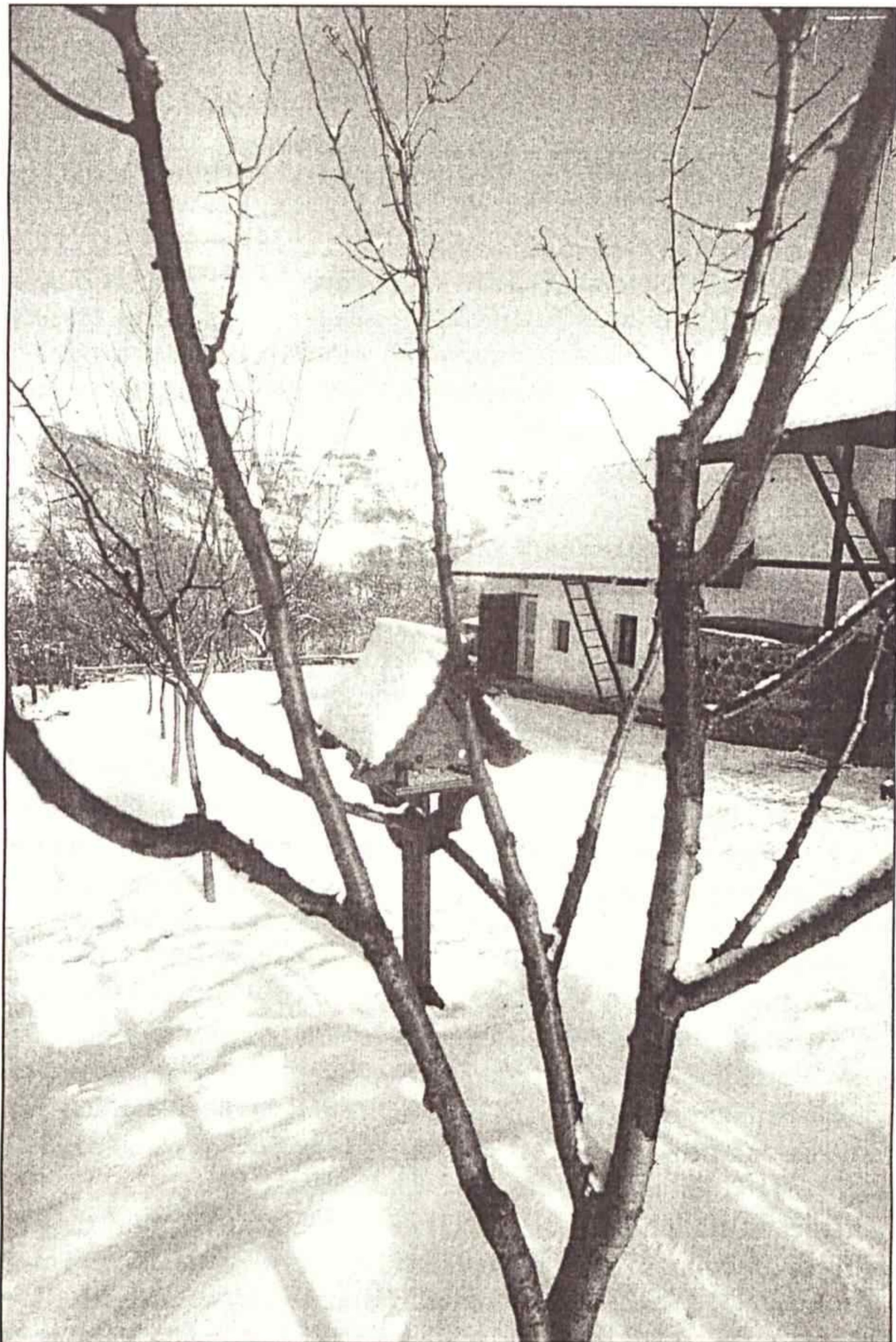
Le tud venni tájat és épületet, embert és szobrot, lüktető, rohanó pillanatot és öröknek látszó mozdulatlanságot. Egy kis papírt veszek elő, és feljegyzek rá egy nevetségesen egyszerű mondatot magamnak: *Ez az*

Ács nagyon tud fényképezni. Mindent le tud venni, amit akar. és le tudja venni a lábukról az embereket. Észre sem veszik, és kiadják neki magukat, lehullanak az álarcaik. Szavak nélkül is beszélni kezdenek magukról. Azzal, ahogyan a néma konyhában a szentkép alatt ülnek az öregség minden terhével és méltóságával, azzal, ahogyan megmutatják, hogyan tartozhat össze két ember úgy, hogy az egy meg egyből sokkal több lesz, mint kettő. Ahogy megmutatta ezt Ács Irén kamerája előtt Déry Tibor és felesége, vagy a szociális otthon névtelen idős emberpárja is. De a legmeggyőzőbben azzal beszélnek magukról, ahogyan kiszakad belőlük az őszinte, mélyről jövő, életigenlő kacagás. ahogyan az idős Gobbi Hildából, meg a Suhajda-telep fiatalasszonyából. Mert Ács Irén előtt lehet kacagni, és lehet sírni is. Előtte senkinek sincs félnivalója. Nem kell takargatnunk a hibáinkat és bűneinket. Ő olyan, mint a jó tanár, aki nem azt keresi, hogy mit nem tudunk. pedig nem szépít. Nála nincs megengedve a kegyes hazugság. Egyszer azt mondta nekem: *Tudod, én semríben nem vagyok benne 100%-ig. Nem tudok fanatikusán imádni és gyűlölni.* Irén látja a fényt és az árnyékot. Éppen ez a fotográfus dolga. Látni és láttatni a fényt és árnyékot. Persze, ha exponálni akar, akkor valamelyes fényt keresnie kell. S Ács Irén megkeresi a fényt. Akkor is, ha a templomi gyertyákból sugárzik, és akkor is, ha a szülőföld, a nógrádi táj hóborította lankáin árad szét. De legjobban azt a fényt szereti, ezt le sem tagadhatná, amelyik az emberek szemében tud felragyogni. Az angyalföldi szakiében vagy ifjúságom LGT-rajongóinak tekintetében.

Amikor a kötet végén az életrajzhoz értem, hitetlenül kétszer is utánaszámoltam (pedig egyszerre sem bonyolult matematikai művelet), Irén 2004-ben 80 éves lesz. 80!? A csudába. Eszembe villan egy nem túl régi telefonhívása. Közös ügyünkben sokadszor kellett beszélünk, talán egy kicsit már többször is, mint ahogy én szerettem volna, amikor újra megcsörrent a készülék. Most itt szűk körben bevallom, hogy némi sóhajtozással vettem föl a kagylót. A vonal másik végén Irén lefegyverzően jelentkezett be: *„Halló, itt az Ács nyüzsög.”* S máris le voltam véve a lábamról, tudják, ahogyan ez a sok író, festő, szobrász, öreg meg fiatal, kisebb és nagyobb gyerek itt, ebben a remek könyvben, a *Légyottban*.

Köszönet érte a támogatóknak, a szerkesztőnek, a tervezőnek, ennek a cudar szép életnek. és mindenekelőtt a drága Ács Irénnek.

(Elhangzott Ács Irén fotóalbumának bemutatásán.)

Ács Irén: Hollókő, 1998